

Dolní Moravice

Kraj: Moravskoslezský

Správní obvod: Rýmařov

Nadmořská výška: 600 m n. m.

Počet obyvatel: 376

Adresa URL: obecdolnimoravice.cz

Okres: Bruntál

GPS souřadnice: 49.977938N, 17.322270E

První pís. zmínka: 1351 (673 let)

PSČ: 795 01

Historie obce Dolní Moravice

Velká většina Rýmařovska byla zbožím zeměpanským, které nebylo vkládáno do zemských desek a o něm se jen velmi málo mluvilo v soudních knihách. To je pravá příčina, proč pramenů k tomuto období je tak málo. Na počátku 14. století byla v proudu již druhá kolonizační vlna. Z dalších vsí lenního panství huzovského chybí v seznamu Moravice a Veveří, které byly zřejmě vysazeny za další (třetí) kolonizační vlny mezi 1320-1350, ale před polovinou 14. století, které drželi na počátku 14. století páni v pozdější době vystupující pod jménem ze Sovince. Na kolonizaci velkého lesního bohatství, které až dosud bylo využíváno pouze k lovu, se nepodíleli jen Němci, jak se snažili místní historikové prokázat, nýbrž - a to přibližně stejnou měrou - i Čechové.

První písemná zmínka o Moravici "je jak známo, z papežské listiny papeže Klementa VI. datované 12. dubna 1351 k nově zřízené diecézi litomyšlské." Jméno vesnice mohlo být odvozeno od "Moor - Au" (močál, bažina - louka, luh). Další zmínka o vesnici Moravice, je v souvislosti s tažením krále Matyáše Korvína v roce 1474, kdy obec byla vypálena a později znovu osazena. "První osobou v obci byl rychtář - fojt, který u nově zakládaných obcí fungoval jako lokátor, to je osoba, která od pána dostala největší statek a měla za úkol provést vlastní osídlení vsi.

Majetkoprávní postavení rychtářů na sovineckém panství a tyto výpisy svobody měly pro každou rychtu nesmírný význam. Např. dolnomoravická rychta obdržela známé privilegium na své svobody při kolonizaci vsi v roce 1530 od pana Voka Pňovského ze Sovince. Rychtář si je dal znovu potvrdit v roce 1580 od Vavřince Edera ze Štiavnice a v roce 1600, zřejmě na žádost zdejšího rychtáře Martina Schwartzera, je znovu potvrdil Jan starší Kobylka se svou ženou Annou Ederovnou. Jako každý poddaný, musel i rychtář platit zemskou berni a v případě války byl povinen vypravit jednoho zbrojného oře, z čehož se mohl vyplatit 5 kopami grošů. Byl osvobozen od všech robot, ale musel vrchnosti odvádět roční činži za udělení svobod včetně práva odúmrtí. Činže byla u většiny vrchnosti jednotná: o Vánocích dvě slepice, o Velikonocích jedno vepřové plece na sv. Martina jedna krmená husa. Noví usedlíci osvobozeni od těchto dávek na 12-16 roků. Obě vesnice byly řádové lesní vsi ve formě lesních lánů, to znamená, že za selskými staveními se táhla pole až k další katastrální hranici.

Kolonizační vlna z poloviny 16. století měla význam, že teprve tehdy byla většina nynějšího Rýmařovska poněmčena.

Národnostní poměry v 16. století, v době pánů ze Sovince a Boskovic, zjišťujeme ze zachovaných listin pánů ze Sovince. Listiny byly sice psané v jazyku vydavatele, nikoliv příjemce, přesto je z lokačních listin patrné, že německé obyvatelstvo bylo v Moravici a v Jiříkově. Položíme-li si na základě znalosti stavu poddanských usedlostí na sovineckém panství (jeho horní části, kam patřila i Moravice) otázku, zda je

možno zde mluvit o nějakém velkém selském blahobytu, musíme opakovat - pro zdejší horské sedláky byl takový blahobyt zcela neznámou věcí.

Důležitou roli zde hrála i tvrdá horská příroda a nejrůznější živelní pohromy. V této souvislosti si zaslouží citaci skutečnost, že z hospodářského příslušenství zanechal kromě slámy pouze hnůj, jenž zaujímal na dvoře horského sedláka vzhledem k chudé půdě důležité místo a je v zápise (předání vesnické fary), na čestném prvním místě.

Náboženské poměry se změnily zejména v osobě majitele panství. Pánové Kryštof a Václav z Boskovic byli předními přívrženci protestantismu a horlivě jej podporovali mezi poddanými. U pánů z Boskovic hrály důležitou úlohu v jejich náboženské příslušnosti hospodářské důvody - urvat něco z rozsáhlého a na Moravě ani husitskými válkami nedotčeného církevního majetku. Je vidět, že tehdy platná zásada "Cuius regio, eius religio" (Čí vláda, toho i víra) se vztahovala i na sovinecké panství, kde tehdy byly pro nastolení luterských pastorů zvláště vhodné podmínky. Další farností sovineckého panství byla farnost dolnomoravská. Kniha ordinovaných ve Wittenbergu nám říká, že farnost byla již na rozhraní šedesátých a sedmdesátých let 16. století v protestantských rukách - roku 1564 povolil papež pro Čechy a Moravu přijímání pod obojí. Jako pastor sem byl ordinován Leonard Kindler z Rýmařova. Kindler po vychození školy v Olomouci a Kroměříži působil nejdříve v Brunzeufu (Rýžovišti), odkud byl rychtářem a konšely obce Moravice povolán ke kněžskému úřadu. Dalším významným dolnomoravickým pastorem byl Jan Albrecht (Albrechtus, též Albery), který zde byl slavnostně instalován v roce 1586. Pocházel z Cukmantlu (Zlaté Hory), kde také před svou ordinací působil jako učitel. Za něj byl v Dolní Moravici vystavěn nový kostel, který byl slavnostně vysvěcen v roce 1595. Rok předtím koupili dolnomoravičtí a hornomoravičtí farníci svému duchovnímu pastýři novou faru - grunt jistého Martina Sponera za 250 zlatých. Současně prodali dosavadní farní dvůr za 108 zlatých. Albery působil v Moravici až do své smrti v roce 1620.

Nástupce pánů Ederů ze Štiavnice, Jan starší Kobylka z Kobylího, společně se svojí ženou Annou Ederovnou ze Štiavnice byli rovněž horlivými luterány. První stavbou podniknutou za něj byla stavba kostela v Dolní Moravici v letech 1592-1593. Stála, jak nám jak přesně zachycuje kniha kostelních účtů moravické farlosti, 408 tolarů, 8 grošů a 3 denáry. Náklady spojené se stavbou nesly všechny obce farnosti - Dolní a Horní Moravice a Malá Štáhle. Zápis je zajímavý tím, že nám ukazuje, jak sami farníci nesli na svých bedrech všechny výlohy spojené s farou a jejich duchovním správcem. Farářem zde byl i Alois Kryštof Lautner. Zprávy kronikářů ze 16. století zaznamenávají epidemie moru, i když se tyto je okrajově týkaly sledovaných obcí. Příčiny byly ve stavu hygieny, o které jsme ve městech celkem podrobně informováni, a stupeň hygieny ve vesnicích byl jistě horší. Rýmařovští kronikáři nám hlásí takovou velkou morovou nákazu v roce 1556. Denně prý umíralo ve městě 26 osob. Brány města musely být uzavřeny a obyvatelé byly nuceni setrvávat ve městě, neboť přestrašení poddaní v okolích vsích se báli přenesení této zhoubné choroby a hrozili, že město vypálí a tak odstraní ohnisko nákazy.

OBDOBÍ OD 17. STOLETÍ

Majitel sovineckého panství Jan starší Kobylka z Kobylího, patřil ke 30 moravským direktorům v letech 1618-1620, kdy se Morava postavila proti císaři.

Po porážce stavovského povstání na Bílé hoře 7. listopadu 1620 bylo panství Janu Kobylkovi z Kobylího konfiskováno a dekretem z 15. března 1622 bylo prodáno 18. ledna 1623 za 200 000 moravských rakouskému arcivévodovi a velmistru Řádu německých rytířů Karlu Františkovi pro tentýž řád. Proto se již Sovinec neobjevuje v konfiskačním protokolu z roku 1624 a není o něm žádná v zasedacím protokolu

generální zemské komise. V roce 1643 vpadla vojska pod vedením Lennarta Torstensonsona do Čech a na Moravu. Na zpětném pochodu do Slezska, kam se švédská vojska vracela po neúspěšném obléhání Brna, rozhodl Torstensonson obsadit Sovinec. V roce 1650 převzal Sovinec řádový místodržící Augustin Osvald z Lichtensteina.

První zmínka o místní kyselce se vyskytuje v kostelním inventáři r. 1689, kde se uvádí obraz p. Marie u kyselky. V polovině 19. století je obec hodnocena jako horská obec z významným průmyslem. Byly zde hřebíkárna, drátovna, výroba řetězců, papírna (1724-1944), výroba výšivek (založena 1900, v roce 1910 měla 100 zaměstnanců), výroba dřevěných cívek, 4 tírny lnu v roce 1930, mlýn založený 1890 byl v provozu do roku 1935, také zde působilo mnoho místních tkalců, kteří byly od nepaměti spojeny se zemědělskou výrobou.

Jedna zajímavost. Dne 3. února 1890 hlásil rýmařovský okresní hejtman Ratzner prezidiu moravského místodržitelství v Brně "silné zemětřesení v široké oblasti na sever od Rýmařova." Poštovní doručovatel z Rýmařova Florián Haage vypověděl, že na své služební pochůzce uslyšel kolem poledne na cestě z Dolní Moravice do Malé Štáhle zvláštní rachot, který nejdříve považoval za hukot vozů z lomů. V Malé Štáhli se však dozvěděl, že se v zimě v lomech nepracuje, že však četní občané v této době rovněž slyšeli onen podivný rachot. Středem zemětřesení byla obec Harrachov. Gruntovník Togel udával, že v Harrachově byly pocítěny tři slabší otřesy v 8 a 9 hodin ráno, nejsilnější kolem poledne, doprovázené hromovým rachotem. Ve škole byly otřesy tak silné, že drnčela skla v oknech a polekaný učitel nařídil žákům aby ihned opustili školu, jestliže se budou otřesy ještě opakovat. Hmotné škody však nebyly hlášeny žádné. OD ROKU 1918

Československá republika při svém vzniku 1918 převzala obě dosavadní správní soustavy beze změny, jednak pro zachování právní kontinuity, jednak i proto, že se osvědčily a vžily jak v českých zemích tak na Slovensku. Snahy německých nacionalistů o odtržení pohraničních území a na severní Moravě a ve Slezsku o vytvoření tzv. provincie Sudetenland u zdejších obyvatel zřejmě prošlo bez povšimnutí. Zpráv z následujících let není mnoho a v případě Dolní Moravice je to především osobní svědectví zdejšího faráře Alfonze Dedka, narozeného 25. května 1905 v Kozmicích v okrese Hlučín. Jmenovaný přišel do Dolní Moravice 1. září 1936 a byl zde až do odsunu v roce 1946.

